

2020-11-10

Diarienummer

MN 2020/0060.5

Stefan Andersson
Miljöinspektör

Miljönämnden

Förslag till yttrande över förslag till Lunds kommuns program för ekologiskt hållbar utveckling 2021–2030

Förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta
att som eget yttrande anta miljöförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Miljönämnden har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslag till program för ekologisk hållbar utveckling, LundaEko 2021-2030.

Det nya programmet utgår från FNs 17 globala mål samt de svenska miljö kvalitetsmålen och är tillsammans med Lunds program för social hållbar utveckling (lund.se/hallbaralund) en grundpelare i kommunens hållbarhetsarbete. Programmet tar upp viktiga utmaningar för att vi i Lund ska kunna leva ett gott liv inom planetens gränser. Programförslaget bygger i stort på samma övergripande struktur som föregående program, vilket ger en god överblick över målen. Programmet innehåller sex målområden med delmål under respektive. Ansvarig och berörda nämnder är utpekade för respektive mål.

Miljöförvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget och bedömer att föreslagna mål i tillämpliga delar överensstämmer med miljönämndens tillsynsansvar och övriga uppgifter inom miljö- och hållbarhetsområdet. Förslaget till indikatorprogram behöver utvecklas med motiveringar, ansvar och resursbehov.

Miljönämnden föreslås yttra sig i enlighet med förvaltningens förslag till yttrande.

Underlag för beslutet

- Miljöförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-11-10 förslag till remissyttrande, MN 2020/0060.2
- Bilaga 1 till miljöförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-11-10, kommentarer angående delmål.

2020-11-10

Diarienummer

MN 2020/0060.5

- Beslutad remissversion LundaEko 2020-09-16 rättad 2020-09-22
- Följebrev internt - remiss LundaEko 2020-09-16
- Bilaga 1 (indikatorer) till Remissversion LundaEko 2020-09-16
- Beslut om LundaEko-remiss Kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott 2020-09-08 KS Mhu §39

Ärendet

Kommunstyrelsens miljö- och hälsoutskott beslutade vid sitt sammanträde den 8 september att skicka ut Lunds program för ekologisk hållbar utveckling, LundaEko 2021–2030, på remiss till samtliga nämnder, kommunala bolag samt andra intressenter för kännedom och synpunkter.

Det nya programmet utgår från FNs 17 globala mål samt de svenska miljö kvalitetsmålen och är, tillsammans med Lunds program för social hållbar utveckling (lund.se/hallbaralund) en grundpelare i kommunens hållbarhetsarbete. Programmet tar upp viktiga utmaningar för att vi i Lund ska kunna leva ett gott liv inom planetens gränser.

LundaEko syftar till att skapa ett resurseffektivt samhälle där ekosystemen och dess funktioner långsiktigt bibehålls och planetens gränser inte överskrids. LundaEko omfattar både den kommunala organisationen och Lund som geografiskt område och bygger på Agenda 2030 och Sveriges miljö kvalitetsmål

Remissen är en aktiv del av programmets utveckling med syfte att förankra och bearbeta förslaget till program. Frågor att besvara:

- Den övergripande strukturen och innehållet i programmet
- Förslagen på huvudmål, delmål, ansvarsfördelning samt ekonomiska konsekvenser

Föredragning

Allmänna synpunkter

Med den nyligen antagna *Policyn för hållbar utveckling i Lund* tydliggörs Lunds kommuns förhållningssätt och principer för arbetet med Agenda 2030.

Miljöförvaltningen anser att de föreslagna målen i LundaEko är i linje med kommunens pågående arbete med ekologisk hållbar utveckling. Det är i sammanhanget viktigt att poängtera att inom ett flertal områden har kommunen liten rådighet och begränsade möjligheter att klara alla mål på egen hand, en långsiktigt positiv utveckling kräver åtgärder och förändringar även i statliga och regionala verksamheter, och inte minst i varje medborgares enskilda beteende.

2020-11-10

Diarienummer

MN 2020/0060.5

Ambitioner och målsättningar i LundaEko visar på vad som är möjligt för att minimera kommunens negativa miljöpåverkan. Ambitionsnivån är dock beroende av att det avsätts resurser för programmets genomförande. Konsekvenser och kostnader bör därför beskrivas tydligare så att dessa kan säkerställas i kommande EVP.

Förvaltningens kommentarer kring målområden, delmål samt indikatorer redovisas i separat bilaga.

Övergripande kommentarer

Nomenklatur

Programmet kan behöva ses över så att termer och begrepp till alla delar överensstämmer med den nomenklatur som används av centrala verk och myndigheter.

Av detta följer att även delmålen måste vara adekvat utformade och följa nomenklaturen i den lagstiftning som styr inrapportering till olika centrala myndigheter. Som exempel kan nämnas att i delmål 1.7 anges att mängden hushållsavfall ska minska med 35%. Termen hushållsavfall har ersatts med *kommunalt avfall*.

Vidare måste nämnda mål specificeras tydligare avseende vilka typer av avfall som avses. Miljöförvaltningen vill också göra tydligt att även sådant avfall som lämnas in för återvinning fortfarande utgör ett avfall enligt gällande lagstiftning.

På Naturvårdsverkets webbsidor finns mer information om det nya "avfallspaketet" med reviderade avfallsdirektiv och de främsta ändringarna i svensk lagstiftning.

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Avfall/Nya-regler-for-avfallshantering-och-atervinning/>

Direktivens krav på redovisning bland annat till Eurostat föranleder även framtagande av nya föreskrifter om lämnande av uppgifter om kommunalt avfall.

<http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/remisser-och-yttranden/remisser-2020/Forslag%20till%20nya%20foreskrifter.pdf>

Relation till andra styrdokument

Processbilden som säkerställer att LundaEko genomförs på ett effektivt sätt i kommunkoncernen bör uppdateras, till exempel bör översiktsplanen (ÖP) finnas med även i "tårtbiten" *Biologisk mångfald och ekosystemtjänster*.

2020-11-10

Diarienummer

MN 2020/0060.5

Miljöförvaltningen saknar en beskrivning i LundaEko över hur dokumentet förhåller sig till översiktsplanen (ÖP). De nämnda dokumenten fyller olika funktioner inom kommunen och har olika bakgrund till sitt framtagande. Då båda dessa dokument beslutas av kommunfullmäktige är det viktigt att det framgår hur de ska tolkas i relation till varandra.

Ansvar för genomförande av programmet

Av remissen framgår följande gällande ansvar och delansvar:

Huvudansvaret innebär att angiven nämnd/styrelse har ett övergripande samordningsansvar för delmålet. Vid behov sammankallar ansvarig berörda parter, koordinerar arbetet och driver på så vis ett effektivt arbete gentemot mål och delmål. I de fall flera nämnder/styrelser är huvudansvariga har de ett gemensamt ansvar att samordna arbetet med delmålet.

Ett delansvar innebär att angiven nämnd eller styrelse är ansvarig för att ta fram och genomföra åtgärder inom ramen för sin verksamhet, delta i det kommungemensamma arbetet, samt att årligen rapportera sitt genomförda arbete i kommunens IT-ledningsstöd.

Om resurser inte har avsatts eller beviljats i EVP-processen för att uppnå delmålen uppstår det ett problem för den huvudansvarige, det finns inte resurser att utföra de erforderliga åtgärderna. Vissa av delmålen är också förenade med enorma kostnader, till exempel att all förorenad mark skall vara åtgärdad till och med 2030.

Indikatorer

I en bilaga till LundaEko presenteras ett utkast med ett antal föreslagna indikatorer som är tänkt att bidra till att ge en bild av utvecklingen av LundaEkos mål och delmål, samt indikera miljötillståndet i Lunds kommun. Flera indikatorer är nya och det finns en osäkerhet kring möjligheten att följa dessa. Det anges att indikatorerna under programtiden kommer att uppdateras och kompletteras med nya vid behov, därför sker inget politiskt beslut om vilka indikatorer som ska vara kopplade till LundaEko.

Miljöförvaltningen menar att förslagen till indikatorer behöver utvecklas med tydliga beskrivningar och motiveringar. Indikatorprogrammet är relativt omfattande och kommer ta resurser i anspråk. Det måste vara tydligt vem som ansvarar för genomförandet av programmets olika delar. Administrationen att få fram aktuell statistik bör inte heller vara alltför komplicerad.

Förvaltningen anser att det är lämpligt att indikatorerna ses över och eventuellt revideras vid de tidpunkter som föreslås för fördjupad utvärdering och aktualisering av LundaEko.

2020-11-10

Diarienummer

MN 2020/0060.5

Målen

5. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster

År 2030 har Lunds kommun en rik biologisk mångfald, väl fungerande ekosystemtjänster och god tillgång till gröna miljöer.

När det gäller detta prioriterade område bör det framhållas att Lunds kommun har flera välkända och uppskattade parker och naturområden. Kommunen består av ett värdefullt natur- och kulturlandskap med stora variationer och flera unika karaktärer, i vissa fall av riksintresse, men då framförallt i kommunens östra delar med stora variationer och flera unika karaktärer. Denna mångfald av gröna miljöer är en av kommunens stora tillgångar och en viktig del för kommunens identitet och attraktivitet.

Den svåra frågan framöver kommer troligen vara hur staden Lund kan växa inåt genom förtätning utan att det får alltför negativa effekter på befintliga gröna miljöer. Alternativet att växa utåt är också det förenat med konflikter, då den högklassiga jordbruksmarken värderas högt (se delmål 4.4).

Förvaltningen tänker att målet kanske bör uttryckas annorlunda eller förtydligas så att det bättre framgår om syftet är att öka invånarnas tillgång till gröna miljöer (ur ett tillgänglighets- och folkhälsoperspektiv) och/eller förbättra och förstärka exempelvis ekosystemtjänster och gröna strukturer som binder samman värdefulla värdekärnor.

6. Yt- och grundvatten

År 2030 är den ekologiska och kemiska statusen för Lunds kommuns vatten god, och en trygg och motståndskraftig dricksvattenförsörjning har säkrats och skadliga utsläpp till vatten har minimerats.

Vad gäller den kommunala dricksvattenförsörjningen anser miljöförvaltningen att målet till stor del redan är uppfyllt. Däremot om utsläppen av skadliga ämnen till vatten ska ha minimerats till 2030 krävs det andra delmål än vad som redovisas. Vidare krävs det stora resurser att åtgärda utsläppen från den kommunala verksamheten. Miljönämnden kommer att behöva tillföras betydande personella resurser för att kunna utöva den tillsyn som kräva för att kunna uppnå målet.

Nulägesbeskrivning

Ett flertal av delmålen kräver en tydlig och översiktlig beskrivning av nuläget för att kunna bedöma delmålens relevans eller om det är möjligt att uppnå målet. En nulägesbeskrivning ("nollnivå") krävs också för att kunna följa upp målet och se hur kommunens åtgärdsarbete påverkar måluppfyllelsen i önskvärd riktning.

2020-11-10

Diarienummer

MN 2020/0060.5

Miljöledningssystemet

I remissen anges följande avseende miljöledningssystemet:

Miljöledningssystemet i kommunens förvaltningar och bolag utgör en stödprocess till LundaEko och till nämnders och styrelsers ekonomi- och verksamhetsplanering. Miljöledningen är ett mycket viktigt verktyg för att arbeta med åtgärder för att uppnå målen i LundaEko samt för att arbeta med andra handlingsplaner inom kommunen, till exempel energiplan, avfallsplan, grönprogram, LundaKem (Lunds kemikalieplan), LundaMaTs III (Lunds strategi för ett Hållbart transportsystem), klimatanpassningsplan samt Lunds vatten

Miljöförvaltningen delar inte denna syn på miljöledningssystemet som stödprocess för verksamheten. Enligt förvaltningens uppfattning kan ett miljöledningssystem inte styra nämndernas linjeverksamhet, den styrningen sker genom nämndernas reglementen samt genom ekonomi- och verksamhetsplaneringen. Miljönämndens basuppdrag utgår från lagstiftning där uppdraget definieras och detaljregleras. Miljöledningssystemet får således inte påverka nämndens myndighetsutövning, utan utgör snarare ett instrument som syftar till att minimera nämndens direkta miljöbelastning från verksamhetens drift.

Kommentarer delmål

Redovisas i bilaga 1

Beredning

Beredning har skett på tjänstemannanivå inom miljöförvaltningen.

Barnets bästa

Att utveckla och driva kommunens arbete för ekologisk hållbar utveckling får anses vara i linje med barnets bästa och de principer som stadgas i Barnkonventionens artikel 29 p 1e samt artikel 31 p 1 och 2.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till program för ekologisk hållbar utveckling, LundaEko 2021-2030 bedöms medföra direkta ekonomiska konsekvenser för miljönämndens verksamhet. Som exempel kan nämnas att tillsynsarbetet avseende förorenad mark/områden måste accelereras vilket kommer att kräva utökad personalresurs. Även inom ett flertal andra tillsynsområden ser förvaltningen ett ökat personalbehov om förslaget tas i sin helhet. En omfördelning av resurser inom angiven ram bedöms ej möjlig då förvaltningens resurser redan idag utnyttjas effektivt.

2020-11-10

Diarienummer

MN 2020/0060.5

De föreslagna delmålen kan även förväntas leda till omfattade kostnader för övriga kommunala förvaltningar och bolag som är utpekade att utföra åtgärder som anges i programmet. Även mätning och uppföljning av indikatorer kopplade till programmet kan vara förenade med stora kostnader.

Björn Berséus
Miljödirektör

Rolf Erlandsson
Biträdande miljödirektör

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen